

Utlåtande Rotel VIII (Dnr KS 2019/1032)

Ökat skydd mot våld för personer inom LSS

Motion av Alexandra Mattsson Åkerström (V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen avslås med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jan Jönsson anför följande.

Ärendet

I motionen till kommunfullmäktige, som är skriven av Alexandra Mattsson Åkerström (V), framgår att personer med funktionsnedsättning löper större risk än andra att utsättas för våld och övergrepp. Det gäller särskilt kvinnor med funktionsnedsättning där våldet också kan rikta sig mot själva funktionsnedsättningen.

Motionären yrkar att

- Stockholm stad begär registerkontroll vid anställning inom LSS i stadens egna verksamheter samt ställer detta som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS.
- Stockholm stad genomför uppsökande arbete inom LSS-verksamheter för att informera om våld och vart man kan vända sig för att få stöd.
- Personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat våld för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, FQ Forum - Kvinnor och Funktionshinder, Funktionsrätt Stockholms stad (tidigare HSO Stockholms stad), Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige) och Unizon.

FQ Forum - Kvinnor och Funktionshinder har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att Stockholms stad aktivt arbetar våldsförebyggande.

Socialnämnden hänvisar till det arbete som görs inom ramen för program för ett jämställt Stockholm, program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld, LSS lagstiftning och gällande lag om registerkontroll.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd håller med om att det är viktigt att uppmärksamma och rikta arbete mot våld i nära relation hos personer med funktionsnedsättning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd anser att staden bör följa utvecklingen till följd av utredningen om belastningsregisterkontroll i arbetslivet som avslutades i april 2019.

Östermalms stadsdelsnämnd bedömer att motionärens yrkande gällande registerkontroll vid anställning fordrar en noggrann stadsövergripande utredning samt framtagande av riktlinjer.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor delar motionens syn på både riskerna samt vilka åtgärder som kan behöva vidtas.

Funktionsrätt Stockholms stad (tidigare HSO Stockholms stad) vill särskilt trycka på att en utredning bör göras rörande hur eventuella fler insatser än de som föreslås i motionen kan göras mot förekomsten av våld.

Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige) ser positivt på att kvinnors utsatthet för mäns våld lyfts och att det kommer förslag som syftar till att skydda kvinnor från våld.

Unizon ställer sig positivt till motionärens initiativ.

Mina synpunkter

Motionären beskriver väl den risk för utsatthet för våld som personer med funktionsnedsättning löper och den mycket sårbara ställning de ofta befinner sig i. Att se till att personer med funktionsnedsättning kan leva sina liv i trygghet utan risk för våld är en mycket viktig uppgift för stadens socialtjänst.

Stadsdelsnämnderna har ett tydligt uppdrag att motverka att det förekommer våld på verksamheter som riktar sig till målgruppen samt säkerställa kompetens inom och skydd mot våld.

Uppföljning av verksamheter bör inte bara säkerställa fungerande kvalitets- och ledningssystem och att gällande rutiner följs, utan i ökad utsträckning också att det mänskliga mötet sker med kvalitet och respekt för den enskilde brukarens värdighet. Därför finns ett uppdrag till stadsdelsnämnderna att arbeta med kvalitetsobservationer.

Stockholms stad är i färd med att ta fram ett nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Funktionshinderperspektivet är viktigt att ha med sig i det arbetet.

Jag vill med anledning av motionen också lyfta den beroendeställning som personer med funktionsnedsättning har gentemot sina ställföreträdare, vilket skapar en risk för utsatthet inte minst för ekonomiskt våld och ekonomisk brottslighet. De ökade resurser som överförmyndarnämnden får möjliggör bättre uppföljning och kontroll.

Jag övergår nu till att kommentera förslagen i motionen.

Det första förslaget är att staden ska begära registerkontroll vid anställning inom LSS och ställa krav vid upphandling av verksamheter inom LSS att göra detsamma.

Som stadsledningskontoret konstaterar finns det i dagsläget inget lagstöd för att begära registerkontroll vid anställning av personal inom LSS. Om riksdagen ger sådant lagstöd är jag beredd att återkomma till frågan.

I motionen föreslås vidare att staden genomför uppsökande arbete inom LSS-verksamheter för att informera om våld och vart man kan vända sig för att få stöd.

Frågor om våldsutsatthet och information om vilket stöd stadsdelen erbjuder våldsutsatta tas upp vid det årliga uppföljningsmöte som alla personer som har LSS-insatser har med sin biståndshandläggare.

I motionen föreslås slutligen att personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat våld för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts.

All personal kan ta del av föreläsningar om normkritik och våld. Personal som arbetar med myndighetsutövning inom LSS omfattas också av handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare. Inom det fortsatta arbetet med handlingsplanen fortsätter staden att erbjuda nya medarbetare introduktion och vi lyfter fram vikten av att kunna ta del av kompetensutveckling och fortbildning. Kunskap om våld ingår i detta arbete.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion kring ökat skydd mot våld för personer inom LSS

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Kommunstyrelsen tillstyrker motionen om ökat skydd mot våld för personer inom LSS
2. därutöver anföra

Socialförvaltningen beskriver på ett bra sätt varför frågan om våld mot personer inom LSS är en viktig fråga: "Vissa personer påverkas av faktorer som gör dem extra sårbara vid våldsutsatthet, både vid våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Att ha en eller flera funktionsnedsättningar är en sådan faktor. I vissa fall är personen beroende av andra för att klara sin vardag och det innebär en särskild utsatthet. Här kan det också finnas exempelvis assistenter som personen också har en nära relation till. I en hederskontext kan också funktionsnedsättning anses skamligt och leda till en extra sårbarhet för att utsättas för hedersvåld." Vänsterpartiet anser att vidareutbildning om våld är prioriterat kommande år för personal inom vård och omsorgen, vi hade gärna satsat mer pengar på detta ändamål om vi fått styra exempelvis via kompetensutvecklingsfonden. Vi skulle också velat inleda samarbete med kvinnojourserna för att uppfylla motionens andra att-sats som handlar om ökad informationsspridning riktad mot brukare inom LSS. Det finns vidare en statlig utredning på regeringens bord som föreslår ökad registerkontroll även för verksamhet inom äldreomsorg och LSS för personal som utför insatser i människors hem. Vi hoppas att detta kommer införas så att motionens första att-sats också kan uppfyllas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen avslås med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 3 juni 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Jan Jönsson

Mats Larsson

Reservation anfördes av Rashid Mohammed och Torun Boucher (båda V) med hänvisning till Vänsterpartiets reservation i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Vänsterpartiets reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

I motionen till kommunfullmäktige, som är skriven av Alexandra Mattsson Åkerström (V), framgår att personer med funktionsnedsättning löper större risk än andra att utsättas för våld och övergrepp. Det gäller särskilt kvinnor med funktionsnedsättning där våldet också kan rikta sig mot själva funktionsnedsättningen.

Motionären yrkar att

- Stockholm stad begär registerkontroll vid anställning inom LSS i stadens egna verksamheter samt ställer detta som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS.
- Stockholm stad genomför uppsökande arbete inom LSS-verksamheter för att informera om våld och vart man kan vända sig för att få stöd.
- Personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat våld för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor, FQ Forum - Kvinnor och Funktionshinder, Funktionsrätt Stockholms stad (tidigare HSO Stockholms stad), Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige) och Unizon.

FQ Forum - Kvinnor och Funktionshinder har inte inkommit med svar.

Innehållsförteckning	Sid
Stadsledningskontoret.....	7
Socialnämnden	8
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	10
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	10
Östermalms stadsdelsnämnd	11
Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor	12
Funktionsrätt Stockholms stad (tidigare HSO Stockholms stad)	13

Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige)	13
Unizon	15

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 februari 2020 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholms stad ska ingen behöva vara rädd för våld och alla stadens nämnder och bolag ska utifrån sina förutsättningar och uppdrag arbeta våldsförebyggande. Stadens verksamheter ska arbeta i enlighet med *Program för ett jämställt Stockholm 2018–2022* (Dnr 434-21/2017), *Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020* (Dnr 155-1324/2016) och *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023* (Dnr 171-1831/2016).

I Stockholms stads *Program för ett jämställt Stockholm 2018–2022* framhålls vikten av att medarbetare i stadens verksamheter har kunskap om våldsutsatthet, särskilda sårbarhetsfaktorer och våldets konsekvenser. Medarbetare ska även ha kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck och dess konsekvenser. Kunskap är viktigt för att ge våldsutsatta ett bra bemötande men också för att förändra attityder i samhället och för att kunna arbeta förebyggande mot våld.

Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020 syftar till att motverka våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och till att säkerställa att det upptäcks om det ändå sker.

I Stockholms stads *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018–2023* är ett av målen att risker att utsättas för brott och våld ska förebyggas. Programmet framhåller att i brottsförebyggande och trygghetsfrämjande åtgärder ska staden uppmärksamma den särskilda utsattheten för brott och den ökade risken för våld hos personer med funktionsnedsättning, inklusive barn med funktionsnedsättning. Tillgången till hjälp och stöd för personer med funktionsnedsättning som utsätts för våld ska öka och tillgängligheten i skyddade boenden och socialjournsverksamheter ska säkerställas.

Personer som har insatser enligt *Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade* (LSS) har minst ett uppföljningsmöte med sin biståndshandläggare varje år. Socialförvaltningen i Stockholms stad erbjuder stadens nyanställda biståndshandläggare och socialsekreterare en två dagar lång gemensam introduktionsutbildning där information om stadens *Program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020* ingår. Biståndshandläggare inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning genomgår ytterligare tre dagars verksamhetsspecifik introduktion där utbildning om våldsutsatthet ingår. Redan anställda medarbetare i staden erbjuds under

2019 en högskoleutbildning omfattande tre högskolepoäng som handlade om våld i nära relationer. Utbildningen gavs i samarbete med Karolinska Institutet och kommer även erbjudas under 2020. All personal i stadens verksamheter erbjuds årligen ta del av en föreläsning med rubriken *Normkritik och våld*.

Stockholm stads verksamheter inom området som omfattas av *Lagen (1993:382) om stöd och service till vissa funktionshindrade* (LSS) följer *Lag (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn*. Lagen innebär att all personal som ska arbeta i verksamheter med barn under 18 år måste visa ett utdrag ur belastningsregistret. Det finns inget lagstöd för att utöka registerkontrollen att även omfatta verksamheter för vuxna personer inom LSS verksamhetsområde.

Stadsledningskontoret föreslår att motionen anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2019 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen på motion från (V) om ökat skydd mot våld för personer inom LSS.

Reservation anfördes av Alexandra Mattsson Åkerström och Jackie Nylander (båda V), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Vissa personer påverkas av faktorer som gör dem extra sårbara vid våldsutsatthet, både vid våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Att ha en eller flera funktionsnedsättningar är en sådan faktor. I vissa fall är personen beroende av andra för att klara sin vardag och det innebär en särskild utsatthet. Här kan det också finnas exempelvis assistenter som personen också har en nära relation till. I en hederskontext kan också funktionsnedsättning anses skamligt och leda till en extra sårbarhet för att utsättas för hedersvåld.

Förvaltningen hänvisar till det arbete som görs inom ramen för program för ett jämställt Stockholm, program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld, LSS lagstiftning och gällande lag om registerkontroll och föreslår att socialnämnden godkänner tjutet som svar på motionen från Vänsterpartiet.

Stockholm stad följer *Lag (2013:852) om registerkontroll av personer som ska arbeta med barn inom LSS verksamhetsområde*.

Vilket innebär att all personal som ska arbeta i verksamheter med barn under 18 år måste visa ett utdrag ur belastningsregistret. Stockholm stad ställer krav på kommunala och privata utförare att de ska följa lagen om registerkontroll.

Det finns idag inget lagstöd för att utöka registerkontrollen att även omfatta verksamheter för vuxna personer inom LSS verksamhetsområde.

Utförare inom kommunal och godkänd utförare i privatregi ska enligt stadens förfrågningsunderlag, ha en plan för en kontinuerlig kompetensutveckling av sin personal som även omfattar en för uppdraget relevant vidareutbildning och extern handledning. Utförare inom LSS verksamhetsområde ska aktivt följa utvecklingen inom sitt verksamhetsområde och ansvara för att personal har aktuell kunskap.

Alla personer som har insatser enligt LSS har ett uppföljningsmöte med sin biståndshandläggare varje år. Under mötet tar biståndshandläggaren upp hur insatsen fungerat för den enskilde och om något ändrats sedan sist. Under mötet frågar biståndshandläggaren om våldsutsatthet och informerar om vilket stöd stadsdelen erbjuder våldsutsatta.

Socialförvaltningen i Stockholm erbjuder alla nyanställda biståndshandläggare och socialsekreterare en tvådagars gemensam introduktionsutbildning där information om stadens program för våld i nära relationer ingår. Inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning har biståndshandläggarna ytterligare tre dagars verksamhetsspecifik introduktion där ytterligare utbildning om våldsutsatthet finns med som en programpunkt.

För redan anställda medarbetare i staden har under 2019 erbjudits en 3p högskoleutbildning i samarbete med KI i våld i nära relationer, en utbildning som kommer igen under 2020. Årligen erbjuds all personal i stadens verksamheter utbildningen ”Normkritik och våld”

Utifrån Stockholm stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld ska alla stadens nämnder och bolag utifrån sina förutsättningar och uppdrag arbeta våldsförebyggande.

V.I.P.-programmet är en strukturerad, pedagogisk gruppledarutbildning med syfte att förebygga våld i nära relationer för personer med intellektuella/psykiska funktionsnedsättningar. Under 2019 kommer nya gruppledare utbildas för att V.I.P-programmet ska kunna växa och kunna ta emot fler personer som vill delta.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 5 mars 2020 följande.

1. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation anfördes av Hassan Jama m.fl. (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Lisa Palm (Fi), som anslöt sig till Hassan Jamas m.fl. (V) reservation.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 januari 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med om att det är viktigt att uppmärksamma och rikta arbete mot våld i nära relation hos personer med funktionsnedsättning. Bedömningen är att förvaltningen i dagsläget har ett väletablerat arbete i frågan.

Förvaltningen gör bedömningen att om registerkontroller skulle införas som ett steg i rekryteringsprocessen utan ett uttryckligt lagstöd skulle det sätta krav på noggranna intresseavvägningar. I och med detta föreslår förvaltningen att avvakta det ställningstagande som kommer att göras om en ny lagstiftning.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 6 februari 2020 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V) och Monica Löfström m.fl. (S), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar uppfattningen att personer med funktionsnedsättning är en särskilt sårbar grupp när det gäller våldsutsatthet. Det är ett prioriterat område i förvaltningens arbete att förebygga och motverka att personer utsätts för våld.

Förvaltningens grupp- och servicebostäder samt dagliga verksamheter drivs på entreprenad. I samverkan med entreprenören sker ett uppsökande arbete för att informera om våld och var brukare kan vända sig för att få stöd. Samarbetet med entreprenören bidrar till att öka kunskaperna om våld kring målgruppen. Vidare utvecklar förvaltningen sina processer och insatser för att säkerställa att de är väl anpassade för särskilt sårbara grupper. En del är att utbilda myndighetsutövande personal i att upptäcka våldsutsatthet, åtgärda och rapportera till tillsynsmyndighet som också utfärdar tillstånd för tillståndspliktig verksamhet inom LSS.

För frågan om registerkontroll vid anställning inom LSS finns i nuläget inget lagstöd för att utöka registerkontrollen till att även omfatta verksamheter för vuxna personer inom LSS målgrupp. Förvaltningen anser att staden bör följa utvecklingen till följd av utredningen om belastningsregisterkontroll i arbetslivet som avslutades i april 2019.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 13 februari 2020 följande.

Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Jaime Barrios m.fl. (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 december 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer med motionären att personer med funktionsnedsättning är extra utsatta för olika former av våld och staden på olika sätt ska skydda och stävja. Idag efterfrågas rutinen för registerkontroll vid uppföljning av verksamheter inom LOV (lagen om valfrihet) och inrapporteras till socialförvaltningen men ställs ej som krav. Förvaltningen bedömer att motionärens yrkande gällande registerkontroll vid anställning fordrar en noggrann stadsövergripande utredning samt framtagande av riktlinjer. Dessa bör beskriva vilka lagrum och verksamheter som ska vara aktuella och i vilken omfattning eller vilka särskilda överträdelser och brott som ska granskas vid registerkontroll. Fler grupper än de inom LSS är extra utsatta och utsatthet sker på olika nivåer. Likaså bör utredningen ta ställning till hur staden ska hantera det faktum att personal kan begå brott under pågående anställning eller finns i ett belastningsregister i annat land.

Motionärens övriga förslag hanteras idag genom stadens program för våld i nära relationer och hedersrelaterat hot och våld. Arbetsätt, indikatorer och aktiviteter knutna till programmet. Kompetenssäkring samt information säkerställs genom stadens budget och nämndernas verksamhetsplaner. Under år 2020 påbörjas arbetet med framtagandet av ett nytt program, i vilket stadsdelsförvaltningar kommer att medverka. Förvaltningen kan konstatera att utsatta grupper såsom personer med funktionsnedsättning fortsättningsvis kommer att synliggöras i detta arbete och att staden därigenom säkerställer både insatser till och kunskaper om våldsutsatthet gällande målgruppen.

Nämndens råd för funktionshinderfrågor har tagit del av remissen och har inget att anföra.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor beslutade vid sitt sammanträde den 3 februari 2020 att lämna följande remissvar.

Kommunstyrelsens råd för funktionshinderfrågor har fått motionen Ökat skydd mot våld för personer inom LSS på remiss.

Motionen belyser den extra utsatta situation som personer inom LSS befinner sig i när det kommer till våld och övergrepp. Båda beträffande att gruppen löper högre risk att utsättas i sig; att de i högre grad riskerar vara i en beroendeställning gentemot förövaren samt att de kan ha svårare att värja sig mot, förstå och berätta kring övergreppet. Motionen föreslår som en åtgärd mot detta att Stockholms stad begär registerkontroll ur belastningsregistret vid anställning inom LSS i stadens egna verksamheter samt ställer detta som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS att göra detsamma; att Stockholms stad genomför uppsökande arbete inom LSS-verksamheter för att informera om våld och vart man kan vända sig för att få stöd samt att personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat våld för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts.

Rådet delar motionens syn på både riskerna samt vilka åtgärder som kan behöva vidtas. Rådet konstaterar förvisso att det idag enligt lag inte är möjligt att kräva att få ett registerutdrag, med vissa undantag som exempelvis vid insatser åt barn med funktionshinder, men att staden kan börja begära detta på frivillig basis inför anställning. Så sker inte idag. Inte heller arbetar staden idag med den typ att uppsökande verksamhet samt vidareutbildning som föreslås i motionen. Något rådet liksom motionären anser bör ske.

Funktionsrätt Stockholms stad (tidigare HSO Stockholms stad)

Funktionsrätt Stockholms stads yttrande inkom 18 februari 2020 och har i huvudsak följande lydelse.

Funktionsrätt Stockholms stad har med intresse läst förslagen i motionen som berör ökat skydd för personer inom LSS som kan utsättas för våld.

Vi anser att de förslag som motionären föreslår är bra.

Det vi vill särskilt trycka på är att en utredning bör göras rörande hur eventuella fler insatser än de som föreslås i motionen kan göras mot förekomsten av våld.

Ett helhetsgrepp kring hur effektiva åtgärder kan sättas in så snabbt som möjligt är avgörande för att kunna skydda de personer som utsätts.

Goda exempel från andra kommuner kan också vara en viktig sak att titta på och lära av.

I korthet:

- Vi ser positivt på de förslag som motionären lyfter.
- En utredning bör göras på hur eventuella fler åtgärder kan sättas in för att säkerställa att personer inom LSS inte utsätts för våld.
- Goda exempel från andra kommuner bör tas in i fortsatt arbete mot våld rörande personer inom LSS.

Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige)

Roks (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige) yttrande inkom den 20 februari 2020 och har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattande synpunkter

Roks ser positivt på att kvinnors utsatthet för mäns våld lyfts och att det kommer förslag som syftar till att skydda kvinnor från våld. Kvinnor med funktionsnedsättning är en extra utsatt grupp som ofta förbises och där utsattheten kan ta sig i många uttryck och förövarerna kan vara en eller flera olika män. Precis som finns beskrivet i förslaget kan våldet rikta sig mot själva funktionsnedsättningen. Roks erfarenhet är att även yngre kvinnor med funktionsnedsättning utsätts för våld, övergrepp och försummelse, och det är därför enligt oss viktigt att även en yngre målgrupp omfattas av förslaget, till exempel genom LSS verksamheter för tjejer under 18 år. Roks vill också belysa att det är viktigt att även äldre kvinnor tas i beaktande då de annars kommer missas i och med förslaget då LSS endast ger rättigheter till kvinnor under 65 år.

Övergripande synpunkter

Roks föreslår att det i andra punkten görs ett tillägg om "övergrepp och försummelse", då det är något som diskuteras i den inledande texten. I den tredje punkten föreslår Roks att ett tillägg görs att det gäller "specifikt kvinnors och tjejers utsatthet för

mäns sexualiserade våld och trakasserier”, detta då våld är ett stort område och det är viktigt att fokus är på mäns våld mot kvinnor för att det inte ska handla om något annat. Roks föreslår dessutom en till punkt där det framkommer att utbildning även ska ges direkt till de som bor i LSS-verksamheten.

Förslag på tillägg i yrkandena i fet text, samt en tillagd punkt i fet text:

- Stockholm stad begär registerkontroll vid anställning inom LSS i stadens egna verksamheter samt ställer detta som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS att göra detsamma.

- Stockholm stad genomför uppsökande arbete inom LSS-verksamheter för att informera om våld, **övergrepp och försummelse** och vart man kan vända sig för att få stöd.

- Personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat våld, **specifikt kvinnors och tjejs utsatthet för mäns sexualiserade våld och trakasserier**, för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts.

- **Erbjuda utbildning och information för målgruppen med funktionsnedsättning, utifrån lätläst-material och annat anpassat utbildningsmaterial.**

Exempel på material som kan användas för utbildning och information är det som är framtaget av forum SKILL, till exempel “så funkar sex” samt material från bildsamt.se. Roks deltar gärna i ett informationsarbete samt framtagande av material som passar målgruppen.

Referenser

<https://bildsamt.se/>

<https://www.forumskill.se/>

Unizon

Unizons yttrande inkom den 18 februari 2020 och har i huvudsak följande lydelse.

Unizon tackar för möjligheten att få lämna remissvar till kommunstyrelsen Stockholm Stad angående motionen om ökat skydd mot våld för personer inom LSS.

Unizon ställer sig positivt till Alexandra Mattsson Åkerströms (V) initiativ. Vi delar bilden av att personer, särskilt kvinnor, med fysisk och/eller intellektuell funktionsnedsättning löper större risk att utsättas för mäns våld och övergrepp än andra. Den enskilda kvinnan befinner sig ofta i en oerhört utsatt situation och är därmed beroende av ett tryggt stöd utan risk att utsättas för våld.

Unizon har sedan bildandet 1996 arbetat för trygghet och stöd till kvinnor och barn i särskilt utsatta situationer. Det är viktigt att Stockholm stad både som arbetsgivare och skyddsinstans använder alla medel som står till buds i arbetet mot våld och våldsutsatthet. Vi ställer oss därför positiva till motionärens förslag och föreslår bifall till att:

- Stockholm stad begär registerkontroll vid anställning inom LSS i stadens egna verksamheter samt ställer detta som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS att göra detsamma.

- Stockholm stad genomför uppsökande arbete inom LSS-verksamheter för att informera om våld och vart man kan vända sig för att få stöd.

- Personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat våld för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts.

Med tanke på att mäns våld drabbar kvinnor och tjejer extra hårt och är en fråga som kräver jämställdhetsperspektiv för att kunna bekämpas på bästa sätt, yrkar vi dock följande ändring i punkt 3: - Personal inom LSS erbjuds vidareutbildning årligen på temat **mäns våld mot kvinnor** för att kunna upptäcka och stödja personer som utsätts.

Vår erfarenhet säger också att det är viktigt att ha rutiner för hänvisning, stöd och uppföljning när anställda får vetskap om våldsutsatthet, både hos personer med rätt till LSS och hos personer som är anställda inom LSS i stadens egna verksamheter samt vid upphandlade verksamheter inom LSS. Vi yrkar därför även på följande tillägg:

- Stockholm stad kräver vid anställning inom LSS i stadens egna verksamheter, samt ställer detta som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS, att såväl chefer som övrig personal, genomgår kursen "Webbkurs mot våld – en introduktionskurs om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer" som finns tillgänglig gratis på <https://webbkursomvald.se/>, med årlig uppföljning.

- Stockholm stad har handlingsplaner gällande mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation vid anställning inom och utförande av LSS i stadens egna verksamheter samt ställer detta som krav vid upphandling av verksamheter inom LSS. Handlingsplanerna innehåller riktlinjer för att fråga om våldsutsatthet, om att erbjuda stöd till vålds-

utsatt, rutiner för eventuell kontakt med socialtjänst och polis gällande våldsutsatthet och uppföljning av hur ärendet fortskrider.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Alexandra Mattsson Åkerström och Jackie Nylander (båda V) enligt följande.

Att socialnämnden tillstyrker motionen om ökat skydd mot våld för personer inom LSS

Att därutöver anföras

Socialförvaltningen beskriver på ett bra sätt varför frågan om våld mot personer inom LSS är en viktig fråga: "Vissa personer påverkas av faktorer som gör dem extra sårbara vid våldsutsatthet, både vid våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Att ha en eller flera funktionsnedsättningar är en sådan faktor. I vissa fall är personen beroende av andra för att klara sin vardag och det innebär en särskild utsatthet. Här kan det också finnas exempelvis assistenter som personen också har en nära relation till. I en hederskontext kan också funktionsnedsättning anses skamligt och leda till en extra sårbarhet för att utsättas för hedersvåld."

Vänsterpartiet anser att vidareutbildning om våld är prioriterat kommande år för personal inom vård och omsorgen, vi hade gärna satsat mer pengar på detta ändamål om vi fått styra exempelvis via kompetensutvecklingsfonden. Vi skulle också velat inleda samarbete med kvinnojour rörelsen för att uppfylla motionens andra att-sats som handlar om ökad informationsspridning riktad mot brukare inom LSS. Det finns vidare en statlig utredning på regeringens bord som föreslår ökad registerkontroll även för verksamhet inom äldreomsorg och LSS för personal som utför insatser i människors hem. Vi hoppas att detta kommer införas så att motionens första att-sats också kan uppfyllas.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Hassan Jama m.fl. (V) enligt följande.

1. Hassan Jama m.fl. (V) yrkade bifall till motionen i sin helhet, samt
2. att därutöver anföras

Det är glädjande att förvaltningen håller med om vikten att uppmärksamma och rikta arbete mot våld i nära relation hos personer med funktionsnedsättning. Därför anser vi att motionen bör bifallas. Personer med funktionsnedsättning löper större risk än andra att utsättas för våld och övergrepp, särskilt kvinnor med funktionsnedsättning

där våldet också kan rikta sig mot själva funktionsnedsättningen. Exempelvis kan en kvinna med funktionsnedsättning nekas tillgång till hjälpmedel och medicin. Våldet kan vara svårt att upptäcka då en del med funktionsnedsättning träffar få andra personer än de som ger dem vård. Om det är vårdaren som är förövare är det en oerhört utsatt situation för den enskilde och svårt att ta sig ur. Personer med fysisk funktionsnedsättning kan vara helt beroende av andra för förflyttning, sköta sin personliga hygien och liknande vilket gör dem extra sårbara. Personer med intellektuell funktionsnedsättning är också särskilt utsatta då de kan ha svårt att förstå vad de blir utsatta för och svårt att återge till andra vad de varit med om. I en hederskontext kan också funktionsnedsättning anses skamligt och detta leder till en extra sårbarhet för att utsättas för hedersvåld. Personer med intellektuell funktionsnedsättning som lever i hederskontext kan riskera att isoleras från omgivningen och kan ha svårt att förstå vad man blir utsatt för såsom tvångsgifte.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl. (V) och Monica Löfström m.fl. (S) enligt följande.

Att föreslå kommunfullmäktige att tillstyrka motionen

Att därutöver utöver anföra

Förvaltningen delar vår uppfattning att personer med funktionsnedsättning är en särskilt sårbar grupp när det gäller våldsutsatthet. Att ha en eller flera funktionsnedsättningar kan göra en extra sårbara vid våldsutsatthet, både vid våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. I vissa fall är personen beroende av andra för att klara sin vardag och det innebär en särskild utsatthet. Det kan också förekomma exempelvis assistenter som personen också har en nära relation till. I en hederskontext kan också funktionsnedsättning anses skamligt och leda till en extra sårbarhet för att utsättas för hedersvåld.

Vi anser att vidareutbildning om våld är prioriterat kommande år för personal inom vård och omsorg, vi hade gärna satsat mer pengar på detta ändamål om vi fått styra exempelvis via kompetensutvecklingsfonden. Vi skulle också velat inleda samarbete med kvinnojourserna för att uppfylla motionens andra att-sats som handlar om ökad informationsspridning riktad mot brukare inom LSS. Det finns vidare en statlig utredning på regeringens bord som föreslår ökad registerkontroll även för verksamhet inom äldreomsorg och LSS för personal som utför insatser i människors hem. Vi hoppas att detta kommer införas så att motionens första att-sats också kan uppfyllas.

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Jaime Barrios m.fl. (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att vidareutbildning om våld är prioriterat kommande år för personal inom vård och omsorgen, vi hade gärna satsat mer pengar på detta ändamål om vi fått styra exempelvis via kompetensutvecklingsfonden. Vi skulle också velat inleda samarbete med kvinnojoursrörelsen för att uppfylla motionens andra att-sats som handlar om ökad informationsspridning riktad mot brukare inom LSS.